

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermes Theologicvs, Id est Synopsis totius Theologiæ, perspicuè, doctè, subtiliter, ac breviter discussa

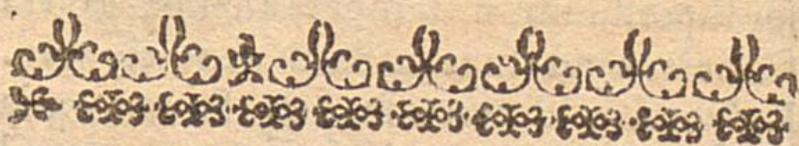
Et In octo Partes ... distincta ...

De Peccatis Et Gratia

Vindalium, 1646

Cap. IV. Quid sit gratia efficax, & quomodo moueat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38789

CAPVT IV.

*Quid sit gratia efficax & quomodo
moueat.*

CONCLUSIO I.

Admittenda est gratia quædam effi-
cax, eaque quoad entitatem ab ex-
citante realiter indistincta.) Prima pars
est certa ex Scriptura, Conciliis, & Pa-
tribus, & facile probatur; nam gratia
efficax est illa qua Deus nos mouet
efficaciter, seu ita vt effectus sequatur;
at dubitari non potest, quin sæpe ex mo-
tione gratiæ diuinæ effectus sequatur,
cum innumera bona opera ex illius im-
pulsu quotidie fiant: ergo certum & in-
dubitatum est, dari quandam gratiam ef-
ficacem, quæcunque illa sit.

Secunda pars ostenditur ex Augusti-
no, qui de gratia efficaci sæpissime agit
sub nomine vocationis, illuminationis,
suasionis, suauitatis, aliisque similibus quæ

ad gratiam excitantem pertinent. Libro de Spiritu & littera cap. 34. visorum (inquit) suasionibus agit Deus vt velimus, & vt credamus. Et lib. de gratia & libero arbitrio cap. 5. ait, vt Paulus de cœlo vocaretur, & tam magna & efficacissima vocatione conuerteretur, gratia Dei erat sola.

Accedit ratio, nam ea est propriè gratia efficax, quæ facit vt agamus: seu quæ ita nos impellit ad agendum, vt de facto sequatur operatio, siue effectus, at impellere ad agendum proprium est gratiæ excitantis, seu præuenientis.

Dices 1. potest contingere vt duo peccatores æquali gratia à Deo excitentur, & vnus eorum vocationi respondeat, alter, minimè: qui autem consentit, habet aliquod auxilium quod alteri concessum non est, & hoc auxilium est efficax, quia actu efficit vt peccator consentiat: oportet ergo vt eiusmodi auxilium à gratia excitante distinctum sit. Respondeo eum qui consentit, non necessario habere aliquod auxilium præuium, distinctum à gratia excitante, sed satis esse quòd excitatus, & vocatus sit in iis circumstantiis, in quibus illius conuersio est sequutura: hoc enim maximum est beneficium.

quod alteri concessum non est. Dico præuium, nam consentiens habet auxilium in actu secundo adiuuans, quo alter caret.

Dices 2. Gratia excitans non eleuat voluntatem ad actus supernaturales, sed tantum eam suauiter allicit, vt tales actus velit elicere, ergo ea præcisè non est gratia efficax: cum istius munus sit eleuare potentiam ad opus bonum. Respondeo non sequi, proprium enim munus gratiæ efficacis est, impellere suauiter ad opus; efficientis verò seu adiuuantis eleuare potentiam ad actum supernaturalem, & cum ea ad illum intimè influere.

Dices 3. Illuminatio, vocatio, & suasio, potius ad litteram quàm ad spiritum pertinent, ergo gratia efficax in iis non consistit. Respondeo eam vocacionem pertinere ad spiritum, qua intellectus interiùs illuminatur, & cor accenditur ad amorem boni; qua ratione gratia excitans in ea constituitur. Ea autem vocatio erit gratia efficax, si dicat ordinem ad consensum sequuturum: siue ipsamet ad eiusmodi influxum realiter, & intimè influat, siue non.

CONCLUSIO II. Etsi iuxta probabilem sententiam, gratia efficax

realiter, & physicè voluntatem moueat & inclinet ad opus bonum, non tamen ad illud physicè prædeterminat.) Prima pars probatur, nam gratia efficax est motio quædam realis in anima existens, eamque veluti per modum cuiusdam impetus impressi, ad opus bonum inclinans: quare sicut in rebus corporeis, impetus effectiuè & realiter ad motum localem concurrat, ita proportione seruata impetus voluntati impressus ad motus spirituales, & supernaturales animæ realiter cooperari debet. Confirmatur, nam gratia efficax non minùs mouet voluntatem, quum habitus illi inhærens, atque habitus per modum causæ physicæ, & realis mouet voluntatem ad opus; ergo idem de gratia efficaci sentiendum videtur.

Secunda pars est valdè communis contra recentiores Thomistas, & probatur multipliciter, primò quia certum est ex fide, gratiam efficacem non nocere libertati, siue quoad potentiam, siue quoad usum; at noceret libertati saltem quoad usum, si voluntatem physicè prædeterminaret ad vnum, vt patet ex dictis lib. 1. cap. 18.

Secundò, quia certum est ex fide, hominem posse gratiam abijcere, eique dis-

sentire si velit; hoc enim expressè definitum est in Concilio Trident. sess. 6. cap. 5. & can. 4. Ibi autem agitur de gratia efficaci, ut perspicuum est ex errore opposito qui damnatur; ergo de fide est hominem posse gratiam efficacem abiicere, eique dissentire si velit; at quomodo potest talem gratiam abiicere, eique dissentire, si eâ positâ necesse est ut consentiat, & impossibile ut ponat dissentium?

Tertiò, quia certum est ex fide, eum qui non conuertitur, adeòque qui caret gratia efficaci, posse conuerti, ac proinde habere auxilium sufficiens ut conuertatur, si velit. At hoc esset impossibile si fieri non potest ut homo ponat actum conuersionis sine motione prædeterminante, qua caret quæque non est in potestate illius.

Quartò, quia certum est ex fide, Lutherum, & Calvinum errasse quantum ad vim ineluctabilem, quam tribuebant gratiæ efficaci. Siquidem quoad hoc in Concilio Tridentino damnati fuere. Ac non errassent, si gratia efficax haberet vim physicè prædeterminandi voluntatem ad vnum, cum hæc prædeterminatio inducat antecedentem agendi necessitatem, adeòque sit planè ineluctabilis.

DE GRATIA. CAP. IV. 209

Dices 1. ex Scriptura non obscure colligi, voluntatem nostram physicè præterminari per gratiam efficacem; ut cum dicitur Ezech. 36. Spiritum meum ponam in medio vestri, & faciam ut in præceptis meis ambuletis, & Isa. 46. Omne consilium meum stabit, & omnis voluntas mea fiet. Et 1. Cor. 4. Quis est qui te discernit? Nam Deus efficaciter facit nos facere, quatenus physicè nos ad agendum prædeterminat; ac sine eiusmodi prædeterminatione consilium illius facile poterit corruere; & qui conuertitur seipsum discernet ab eo qui non conuertitur. Respondeo ista omnia rectè posse intelligi, absque eo quòd Deus nobis agendi necessitatem imponat, ac proinde, etsi nos ad agendum minimè prædeterminet. Primum quidem, quia ex communi vsu loquendi, potest aliquis suasionibus, aliisque modis similibus facere ut alius, det eleemosynam, aut aliud quid faciat: secundum verò, quia ut decretum Dei firmum sit, non opus est ut executioni mandetur per media prædeterminantia, sed sufficit quòd applicet media repudiabilia, quæ iuxta infallibilem Dei præscientiam effectum sint habitura. Tertium etiam, quia ut homo qui conuertitur, verè à Deo discernatur

ab eo qui non conuertitur, & non ille seipsum discernat, sufficit quòd Deus illi immiserit eam gratiam, per quam sciebat eum conuertendum.

Dices 2. Gratiam physicè prædeterminantem habere fundamentum in Concilio. Arausic. 2. can. 4. vbi statuitur Deum non expectare voluntatem nostram, vt à peccato purgemur; at illam expectaret, si ipse eam non prædeterminaret ad consensum. Respondeo, Deum non expectare voluntatem nostram in sensu Semipelagianorum, qui ibi damnantur, nempe antequam ipse gratia sua eam præuenerit; iam tamen præuentam expectare, vt ipsa se ad consensum liberè determinet, non quidem sola, sed simul eum diuino auxilio, in ipsum consensum intimè influente.

Dices 3. multa esse in Augustino, quæ vix intelligi possunt, sine prædeterminatione physica; vt cum ait, Deum dare vires efficacissimas voluntati, nos trahere miris modis: occulta, & ineffabili potestate operari in cordibus humanis, bonam voluntatem, &c. Verùm ista nihil concludunt, nam vt supra vidimus, ipsa vocatio apud Augustinum interdum dicitur efficacissima quia nimirum hominem mouet ad opera valde sublimia, &

supernaturalia. Ea etiam vocatur tactus; quâ trahitur animus delectatione, amore, modisque similibus qui summam suavitatem, nullam coactionem. aut necessitatem continent. Vnde quòd talibus mediis suavis, & alioqui repudiabilibus, Deus quod intendit à voluntate creata infallibiliter obtineat, hoc cerre maioris sapientiæ & potentiæ opus est, quàm si id per gratiam physicè prædeterminantem, & prorsus ineluctabilem assequeretur.

Dices 4. Auxilium efficax habet efficaciam à se, non autem à voluntate creata; at hoc falsum esset, si eam non prædeterminaret ad actum: sic enim voluntas seipsam determinando, causa esset quòd gratia haberet effectum, adeoque esset efficax. Respondeo, quòd gratia sit efficax in actu primo, id nullo modo pendet à voluntate; ab ea tamen quodammodo pendet, quòd in actu secundo sit efficax, seu potius efficiens; quia se determinando ponit conditionem sine qua, gratia careret effectu.

Dices 5. Si gratia efficax non prædeterminat voluntatem ad actum, sed potius voluntas sine præuia determinatione agit si vult, non agit si non vult, ergo non gratia sibi subiicit voluntatē, sed voluntas sibi subiicit gratiā, quod repugnat

Concilio Arausic. 2. can. 6. Respondeo hinc tantum sequi, gratiam efficacem subiici voluntati quoad usum, quod verissimum est, neque hoc repugnat Concilio citato, ibi enim agitur contra Semipelagianos, quatenus ita subiungebant gratiam voluntati, ut vellent liberum arbitrium propriis viribus quaerendo, pulsando, &c. posse aduocare gratiam; quod valde à sententia quam defendimus, alienum est. Multae aliae obiectiones huc spectantes cum earum solutionibus, videri possunt in suavi concordia disp. 3.

CONCLUSIO III. Efficacia gratiae consistit in certa congruitate, & contemperatione vocationis divinae cum libero arbitrio, qua posita iuxta praescientiam Dei sequitur infallibiliter effectus.) Id patet 1. ex August. qui non raro talis congruitatis meminit, praesertim verò lib. 1. ad Simplicianum qu. 1. ubi ita habet; Non volentis, nec currentis, sed miserentis est Dei, qui hoc modo vocavit, quomodo aptum erat eis qui sequuti sunt vocationem; nam cuius miseretur, sic eum vocat quomodo scit ei congruere, ut vocantem non respuat. Et postea, verum ergo est, multi vocati, pauci electi, illi autem qui non congruebant,

nec contemperabantur vocationi, non electis; quia non sequuti, quamvis vocati. Vide plura ibidem.

Probat 2. Nam ex communi sententia, efficacia gratiæ constituenda est, aut in aliqua vi intrinseca prædeterminandi physicè voluntatem, aut in cooperatione voluntatis, aut in congruitate ipsius gratiæ cum voluntate, at primum supra reiectum est, secundum etiam refellitur quia non ideò gratia est efficax, quia voluntas operatur, quin potius ideò voluntas operatur, quia gratia est efficax: quare efficacia gratiæ non potest formaliter sumi à cooperatione voluntatis, cum sit causa illius, eamque præcedat. Vnde August. agens de gratia efficaci, eam vocat altam, secretam, & secundum Dei propositum, aitque à nullo duro corde respui. & ita agere sensum, vt accommodare faciat assensum, quæ & similia plane indicant, efficaciam gratiæ antecedere consensum voluntatis, eumque causare, ac proinde in eo non posse consistere. Reliquum igitur est vt tertium sit verum cum non appareat in qua re alia gratiæ efficacia constitui possit.

Probat 3. Nam cum difficile sit rectè conciliare libertatem nostram cum certitudine prædestinationis, & efficacia

gratiæ, ille modus amplectendus est tanquam probabilior, qui ex vna parte libertati non officit, ex alia vero certitudini prædestinationis, & gratiæ efficacis sufficienter prospicit. Hoc autem rectè fiet si dicas, prædestinationem habere suum effectum, per auxilia quidem secundum se repudiabilia, ita tamen genio voluntatis accommodata, vt iuxta præscientiam Dei, effectum infallibiliter sint habitura.

Dices 1. Interdum contingit vt homo ex innata libertate, nolit efficere id quod sibi congruit, ergo efficacia gratiæ non consistit præcisè in tali congruitate, quia aliàs contingeret gratiam efficacem careere effectu, quod repugnat. Respondeo, omnia auxilia quantumuis congrua in actu primo, posse reiici, cum voluntatem non prædeterminent: nunquam tamen contingere, quòd homo de facto respuat illud auxilium quod ipsi ita congruit, vt iuxta infallibilem Dei præscientiam, effectum sit habiturum.

Dices 2. vel potest homo conuerti sine auxilio congruo, vel non potest: si non potest, ergo illi tantum possunt conuerti, qui de facto conuertuntur, cum alij careant auxilio congruo. Si potest, supponamus, quòd de facto conuertatur,

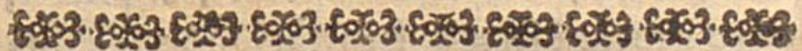
DE GRATIA. CAP. IV. 215

tunc vel illius conuersio fiet sine gratia efficaci, quod dici non potest, vel certè dicendum erit gratiæ efficaciam non consistere in congruitate illa. Respondeo posse hominem antecedenter conuerti, etsi non habeat auxilium efficaciter congruum, non tamen consequenter, quia ex hypothesi quòd conuertetur, consequens erit eum fuisse vocatum eo modo, quo iuxta præscientiam Dei ipsi congruum erat, vt vocantem non sperneret.

Dices 3. vel potest homo abiicere gratiam congruam, vel non potest; si non potest, tollitur libertas; si potest, ergo gratia efficax frustrari potest effectu suo, quod cum repugnet, dicendum est efficaciam gratiæ in congruitate non consistere. Respondeo posse hominem potestate antecedenti reiicere gratiam congruam, non tamen potestate consequenti, quatenus fieri non potest, vt homo non consentiat ei gratiæ, cui iuxta præscientiam Dei est consenturus.

Dices 4. supponamus duos homines æquali gratia à Deo præuentos, tunc vel vterque consentiet, si nempe gratia sit congrua, vel vterque dissentiet, si cōgrua non sit; At hoc repugnat libertati, quia cum liberum illud sit, quod positis om-

nibus ad agendum prærequiritis, potest agere vel non agere necesse est ut vnus ex illis possit consentire, etsi alter non consentiat. Respondeo negando minorem quia etsi cum gratia & physice, & moraliter æquali vterque consentiat, aut vterque dissentiat: vterque tamen spectata gratia in actu primo, liber manet ad consentiendum, vel dissentiendum, proindeque etsi vnus consentiat, alter dissentire potest, quod ad libertatem sufficit.

CAPVT V.

De necessitate gratia, ad assequendam cognitionem veritatum naturalium.

CONCLUSIO I.

POtest homo in natura lapsa cum solo concursu Dei generali, cognoscere multas veritates speculatiuas ordinis naturalis, non tamen omnes collectivè sumptas.] Prima pars probatur, quia cum homo in dicto statu polleat sensibus tam internis, quam externis, itemque intellectu